

В. СОСЮРА

ЮНЬ

Я ЛУС

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

*Володимир
Манович
Дніпропетровськ
Вид-во "Юність"
1927*

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

ЮНЬ

ПОЕЗІЇ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ
ЮНСЕКТОР. 1927

891. 79 —

Укрголовліт № 5760. 1926
Зам. № 494. 3.000

Ленінському комсомолу
України —
з любов'ю.

Автор

СОНЕТ

Люблю тебе, доба переходова,
за смутний вид, за зломп, за огні —
за рух юрби і за огненне слово,
за владне «так» і непокірне «ні»...
Але і край Прийдешнього чудовий,
де - б я не був, все видиться мені...
Про це веду я з зорями розмови,
коли все спить в вечірній далині.
Життя моє! Тобі мій дар любови,
це - ж ти цвітеш у квітці, в комашні...
Коли умру, чи доведеться знову
в твій океан улитися мені?..
О, даль моя! О, горизонтів зови,
в вечірній час солодкої розмови!..

Над селом туман —
дим із димарів.
Мов в краю оман
мії і зір і спів.
Віти золоті,
як-же вас забудь?
Я тону в меті,
як риплива путь.

Як забудь мені?
Відтіля - ж я сам!
Вечір і огні
у сельбуді там.
І тремтить рука,
бо і я од вод.
Школа заводська
і завод, завод...

Я - ж такий, як ті
милі злидарі.
Шахти золоті
од зорі вгорі.

Небо зацвіло
в діаманті брам.
О, моє село,
я родився там!

Вас. Елмаєві

Смерти нема для творців!
Стиснемо дужче багнет.
Той, хто горів і згорів,
вічно веде нас вперед.

В бурі, на грози, на бій!
Через плече патронташ.

Ти синьоокий такий,
рідний товаришу наш!

Юно йдемо до мети,
ми — революції гнів!
Весело в лавах іти.

Смерти нема для творців!
Чутно фанфари здаля.
Коло встає золоте.
Наче музика, земля
кроком бадьорим двіте.

Погляд і думка, як ніж,
споминів зоряний рій...

Ти перед нами стоїш
в куртці своїй шкіряній.
Піснею серце і лет,
очі мільйонові мас.
Руки простяг ти вперед,
кличеш, смієшся до нас.

Вітер і море зусиль
туго хитає ряди.
Ім'я блакитне «Василь»
житиме з нами завжди.

Смерти нема для творців!
Стиснемо дужче багнет.
Той, хто горів і згорів,
вічно веде нас вперед!

У МІСТІ

Тане день на серці пелюстками.
Шум осінній, дзвоне золотий!
Вже не давить груди мені камінь,
Я дійшов, долинув до мети.
Я забув, яка вже синь над гаєм,
Що двіте і пахне в тім гаю.
І чим дужче місто проклинаю,
Тим сильніше я його люблю.
Журавлів вгорі прощальні зграї,
А в лице — авто і трамів дим.
Без мети по вулицях блукаю,
Без вина п'янію од юрби.
Всі шляхи до тебе, юна еро,
Як забудь огонь твого лица?!
Ці шляхи — комольці, піонери,
Ці шляхи — поема без кінця.
«Не ходи», казала мені мати:
«Прийде день і кари й каяття»...
Де-ж він той, що може одрубати,
Одірвать поета од життя?!

Я ходжу щасливий до тривоги.
Ми — гроза і тропів і корон,
Ми — частина руху світового,
Я — комуни юний електрон.
Ой, колись на громи Перекопу
Йшли полки по огнених путях,
А тепер «Ларьками» й «Церабкопом»
Ми нове будуємо життя.
Перейдем кордони, межі й грані,
Завоюєм те, що буде там...
О, моя поезія повстання,
Золота поезія Труда!

* * *

Ніби в райдузі панелі,
дзвонять кроки тут і там.
Шум, гам.
А за обрієм оселі.
Пролетів веселий трам.
Я дивлюсь на сонця чолку.
Одлетіла в далі мла.
Он чорнява комсомолка
піонерів повела.
О, мій день золоторунний!
Місто це, а чи село?..
Одлунало, одгуло...
Ми на потязі — в Комуни.
Я веселий, юний - юний.
Місто це, а чи село?..
Десь гудок пісні заводить,
розриває синю гать.
Я прийшов сюди з заводу
про Комуни розказать.
Десь гудок пісні заводить.

Хтось вітається, пішов.
Он юрба біля ВУЦВІК'у.
Перемога — де любов,
де на смерть ідуть без ліку.
Хтось вітається, пішов.
Одлетіли, ніби ключчя,
роки гніву і образ.
Делегації робочі
шлють із Заходу до нас.
Даль малюють димом труби...
Я не марю, я не сплю.
Місто наше, місто лобе,
як-же я тебе люблю!

* * *

Падають сніжинки ласково і млисто
на моє обличчя, на сліди мої.
І уже здається, ніби я не в місті,
а навколо мене все гаї, гаї.
Що це? може сниться? Десь дзвенять трамваї...
Що це? може сниться? Десь авто загув...
Ні, це тільки вітер дерево хитає,
та сліди глибокі ззаду на снігу.
Де-ж мій сон, де дійсність? В чоло чорні віти,
поміж ними сонця на стволах печать...
... Шум юрби навколо, наче в лісі вітер,
по панелі кроки радісно згучать.
Я іду до клубу. Над столом червоним
«Що зробив?» питають очі Ілліча.
І скажу йому я, що ходжу в райшколу,
що до нього тільки мої думи мчать.
Усміхнуться, очі. Й слухати я стану,
що до нас говорить у листі ЦК.
І здається, чоло... моє чоло гладить
ніжна і прозора Леніна рука.

* * *

На дворі віти — голо
хитаються чи ні.
Немов журба на чоло,
лягає перший сніг.
Засніжені трамваї,
малюнки на вікні.
Я Леніна читаю
і радісно мені.
Нехай снігами лине
і холодом земля,
й непманки п'яніно
крізь стіни чую я, —
світи з країв до краю
ми бурями заллем...
Про це так юно знаю
я, член ЛКСМ.
Я чую кроків дзенькит...
О скільки їх! не ліч.
А на стіні маленькій
всміхається Ілліч.

НА ВУЛИЦІ

Ідуть піонери і б'є барабан.
На них задивився голодний пацан.
Іде з ними в ногу, в обличчі журба,
і никне без діла цигарка в зубах.
Та от закричав, налетів автобус,
і хлопець в груді колесами вгруз...
Розкинуло ручки, не встане од ран...
А десь піонерів гремить барабан.

Не хитайтесь зажурено, клени,
І гіллям золотим не шуміть.
Буде, буде, я знаю, і в мене
Невідома й надзоряна мить.

Мої думи, мов бурі, мов банди.
Там поеми далекі горять,
Пелюстки розпускають троянди,
І на них умірає зоря.

Ой, ви зорів сумні хороводи,
Мій Вербун і ранкова трава!
Я прийшов од села і заводу
До багряного міста співають.

Хай гудуть мимо мене трамваї,
Мов повстань несподіваний гнів —
Я люблю блискавиці над гаєм
І у полі вечірні огні.

Глянь, он хлопчик обдертий, голодний.
Ой, йому не допоможе непман.
Я не хочу співають про народи,
А про класи я хочу співають.

Хлоню, хлоню! — ми вільні тепера.
Дай - же ручку маненьку твою.
Я тебе запишу в піонери,
І в останнє сльозами заллю.

Як і ти, я на вулиці вчився
І конфетів шукав в смітнику.
Та не марно за волю я бився,
Йшов на смерть за хвилину таку.

Ми йдемо. І я чую: вже має
Молодими крилами мета.
А з вікна мені Ленін моргає,
Хоче душу мою прочитати.

Горять веселі оченята,
не в ногу ще й під барабан
на площу, прямо до міськради
за падаюм іде падаю.

А далі, далі комсомольці
ідуть у ногу: раз, два, три!
І серце міниться, мов сонце,
і зор надією горить...

Нехай, нехай, нехай неспмани
життя розмінюють на дим,
а ми червоним океаном
заллем, затопимо світи!

І серце лине, лине, лине...
О прийде, о надійде мить,
коли Америки машина
на нашім полі зашумить!

Десь далеко в Юзовді могила
загубилась між хрестів чужих...
Там мій брат... О, даль моя змарніла,
чула ти і плач його і сміх.

Чула ти луну над снігом талим,
що котилась од гудків до ніг,
і як батька п'яного шукала
моя мати в вулицях в узьких.
Все пройшло... і дівчина, і сльози,
і повстання зорі запашні.
Тільки юрби на майдані Рози
та реклам і вивісок огні.

Пролітають авто і трамваї,
вічний рух у нерви туго б'є.
І ніщо, ніщо не нагадає
про минуле огнене моє.
Може, ми не дійдемо до брами,
що зоріє гаслами в імлі.
Зацвінуть сади над городами,
але ми вже будемо в землі.

Он ідуть закохані і юні,
а над ними — всплески буйні рук...
Може, син мій буде у Комуні,
а як ні, то, може, мій онук.

Ну, а що як дійдем ми до брами
на новій, на зоряній землі?!...
Ой, шумлять міста, а над містами
Пролітають хмари й журавлі.

ПІСНЯ

Комсомолец молоденький
До червонців від'їжджав.
Провожала його ненька,
На гармонії хтось грав.
— «Захищай - же краї од лиха,
Од незваних ворогів».
Кінь залізний важко дихав
І вагонами гремів.
Зір шука і лине, лине,
Оббіга людей ряди...
У юрбі стоїть дівчина
І не сміє підійти.
Враз... дзвінок і диму клоччя.
Захиталось все кругом...
Промайнули сині очі
Й потонули за вікном.
Кінь летить і димно дзенька
Од туманів, верб і трав.
Комсомолец молоденький
До червонців від'їжджав.

«Удари молота і серця
і перебої і провал»...

Вас. Еман

Той молот б'є, а серце стало.
Воно не б'ється з ним у такт.
Але над траурним провалом
Горить осяйна мета.

Ідем за гробом тужним кроком.
Сніжинки падають рясні.
Ти вмер, поете синьоокий,
Але живуть твої пісні.

Ти йшов у вир, на тьму і сльоту.
І от спинивсь надмірний шлях.
Але живе твоя робота
У загартованих умах.

Кругом юрба... Буруни... Хвилі...
І не спинить журби ніяк.
Ідем. А в пам'яті підпілля,
Михайличенко і Чумак...

Ридають сурми і антени,
Але в серцях змагання жар.
Схиліться і, чола і знамена,
Умер поет і комунар.

Вже двинтар. Віти у інеї.

Ти не підеш в нові бої.

Перед могилою твоєю

Ми клоним голови свої.

Нехай твоє порвалось серце,
І в сумі траура: «кінець».
Але іще багато б'ється
Вже загартованих сердець.

ЧЕРВОНАРМИ

(Марш)

Червонарми, червонарми,
червонарми йдуть вперед.
Бо не дарма, ми не дарма
в славні радісному мет.

Червонарме, сурма грає,
вже в бою робочий клас.

Од Ірландів до Китаю
задвіли заграви враз.

Підіймайте місто й поле!
злидарів по всій землі!
Громи армії комсомолу
й комунари на чолі.

Ми рукою Радовлади
в горло катові — багнет!
Б'ють набої в барикади,
червонарми йдуть вперед.

Угорі ворожі зграї,
там пропелери... Агей!...

Ілліча ми пригадаєм
тяжким залом батареї.

Всі ми ніжні, кожний знає,
любим зорі, квіти й сміх.

Більше ніжності немає,
як умерти за других.

Ми рукою Радовлади
в горло катові — багнет!
Б'ють набої в барикади,
червонарми йдуть вперед.

МИ ПРИИДЕМ І ТУДИ!..

Панові С. Черкасенкові

«Натхненні мрійники!?!» «Романтики червоні!?!»
А хто-ж усі світи на двоє розколов?!
А хто підняв рабів-пролетарів до броні
Йї на мурах розплескав погану вашу кров?
Не довго вам гулять в шантаннім закордонні!..
Ми прийдем і туди!.. в нежданий вам час...
Нежданно гляне смерть на білі ваші скроні...
Та вдруге не втекти нікуди вам од нас.
Ми переборем все... і сум і наші болі...
Сумнівів і хитань у того лиш нема,
Хто виріс не в нужді, хто не зазнав неволі,
Такої, що в тобі аж жили надима!..
Ми знаєм, що у нас є люди і не люди,
У кого не серця, а портфелі й пенсне...
Ми знаєм і йдемо... і йдуть за нами всюди...
Бо видно плями, бруд на тому, що ясне.
А от на вас давно не видно вже нічого...
Ви чорні та брудні од лепу і крові...

Вже не обмити вас. І вам одна дорога,
Туди, де ви скількох одправили рабів!..
Ніщо не спинить нас!.. Ми месники народу,
Який на вас робив всі ночі!.. всі віки!..
Ми лиш тоді зітхнем і крикнемо: — Свобода!!!
Коли у горлі вам повернемо штики!..

*Київ. Весна.
р. 1926*

ХЛОНЯ

(Поема)

I

Де сонце на асфальті мліє,
такий задуманий на розі він сидить.
Почистить чоботи, щиблєти він уміє
й до каблука ризинку навинтить.
Чи крему, чи шнурків що - дня він пропонує,
об коробок він щіткою стучить.
А мимо нього різнобарвним гулом
туберкульозний дєп у тмяну далечинь.
Циганські кучері, крізь них мідяні скроні,
з буграми темний лоб і губи, мов кармін.
А голос молодий все на одному тоні:
— Почистім, громадянін!
І мимо кожний раз проходить комсомолка,
здається, в парк міський з товаришем своїм.
У нього на грудях значок знайомий — ловко, —
і кличе, і двіте на серці в неї КІМ
Куди її веде артьомовець смуглявий,
і що чекає їх, де вітер і жасмін?..

За ними гоняться настирливо і мляво:
— Почистім, громадянін!
Вони пройшли. І вже за рогом
згучить її рожевий сміх.
А тут неман одставив ногу
і завважає бачить їх.
І він бере червону оксамитку,
шиблетам навести останній блиск,
і натирає швидко, швидко,
такий розгублений і злий.
Ну, чому сіпаються губи,
і очі дивляться, куди?
Мій хлоню, мій вірменю любий,
такий наївний і простий.

II

Полюбив я її, комсомолку,
за ясні, за знайомі слова,
за волосся, що траурним шовком
на вузенькії плечі сплива.
Кожний вечір, як сонце з-за мурів
на вітрини — капожі крові,
вірменя одиноке і хмурає

коробок улаштував свій.
Він іде на заводськії гамми,
там, де легені вітер пожег,
де в садках дівчорі з цигарками
розганяє мільціонер.
І раз підійшла комсомолка,
поставила ногу: — Почисть.
Дивився і чистив без толку,
на серцеві КІМ'у моливсь.
У неї рубінові губи,
рубінові в неї слова.
Вона з того краю, де труби
до хмар, мов залізна трава.
— А хто твій товариш і де він,
чому ти сьогодні не з ним?
— Шахтюр він, із краю, де щербинь
і хлором насичений дим.
Він зараз на місяць і зорі
у труби дивитись пішов.
А вулиця в лиця їм — порох,
а сонце на кучері — кров.
Місто в'яне, і все пламеніє,
од панелів і мурів пече...
— Хто її пальці знайомі — на вії,

Хто їй руку поклав на плече?
Обернулась, і сонце — у вічі,
в жили — м'ясний і радісний біль...
— Ми з тобою зустрілися двічі,
та чужі були очі твої.
Вони пішли. І вже за рогом
згучить її рожевий сміх.
А тут неждан одставив ногу
і завважає бачить їх.
Блистять щиблеті гостроносі,
за черевами черева.
На коробку гарячі сльози,
це комсомольські слова.

III

Він побачив, зустрів її знову,
на трибуні стояла вона.
Роздвігала од юного слова
на кашкетах квітками весна.
Запохонило серце юрбою,
і не знає, до кого любов.
Він пішов - би з такої любови
до загину й на брата свого.

А в небі птиці — шумлять аеро,
автомобілі їм — унісон.
І він побачив Комуни берег
за шумом радісним колон...
Ні, не колони, а хвили, хвили...
В синяві берег червоний, там...
Вже перетяти ніхто не в силі
дороги нашим кораблям.
Зійшла і стала поруч,
весела і ясна.
Вже другий щось говорить,
і слухає вона.
А в вірменія певпинно
швидкий у жили ток,
неначе серце вкинув
за плечі, в коробок.
Червона оксамитка,
смуглявая рука.
День тягнеться, мов нитка
од милої станка.
Приник до неї ніжно,
і все таке ясне!
Хто нитку переріже?...
Хто щастя перетне?..

IV

Він на фабриці кожного разу
зустрічає з роботи її,
коли сонце натомлені м'язи
у блакитні хова ручаї.
Йдуть вони на окраїну міста,
де трамвай поверта свою путь,
де янтарне розкидано листя,
де артьомовців в гості ідуть.
Пропадають сумніви й втома,
там життя — зачарована мить.
І так радісно гасло Артьома
Революцію кличе робить.

ЄВГЕН

(Балада)

Євген веселий хлопець,
в очах у нього степ.
Усе він гарно робить —
і те, і те, і те.

О ранки, о тумани,
о росяні стежки!
Батрак Євген рум'яний,
батрак Євген стрункий.

О ранки, о тумани,
о сонце, о весна!
Була дочка у пана,
Констанція сумна.

В гаю не квіти ранні
і не зозулі жаль, —
весь в чорному убранні,
кохання і печаль.

А ночі южні, сині
і там, і ген, і ген...
І слухав піяніно
під вікнами Євген.

Од згуків небо тоне,
і все кругом мовчить.
Здається, пальці панни
ридають уночі...

О, вітре мій, о клени,
чому так серце б'є?
Євгене, мій Євгене,
минуле ти моє!..

Агей, забили дзвони
і там, і ген, і ген...
У Гвардію Червону
пішов юнак Євген.

В минулім серце тоне,
од нього дим і мла...
У Гвардію Червону
Констандія пішла.

Питань, я знаю, сила
чому вона така?!
Констандія любила
Євгена юнака.

Та сил немає в мене
співать про синій юг.
Констандію й Євгена
зарубано в бою.

Я дань оддам любови,
о мій ясний титан!
Є в місті повітовім
могила і майдан.

О часу рух і хвилі,
о дальній крик сірен!
Лежать у тій могилі
Констандія й Євген.

В які віки я грані,
всі грані перейшов?...
В любови є повстання,
в повстанні є любов.

КОМСОМОЛЕЦЬ

(Балада)

... Бій одлунав... Жовто-сині знамена
затріпотіли на стації знов...
І до юрби полонених
сам курінний підійшов...
Аж до кісток пропікає очима...
Хлопці стоять перед ним, як мерці...
П'яно хитається смерть перед ними,
холодно блима наган у руді...
— Є комсомольці між вами!... я знаю!...
Кожного кулі чекає печать!...
... Стиснуто губи в останнім одчаї,
всі полонені мовчать...
— Всі ви такі, як і я, чорнобриві!...
Жалько розстрілювать всіх!...
Гляньте навколо... і сонце і ниви...
Відповідь — сміх...
— Ну, так пощади не буде нікому!...
Вас не згадає замучений край!...
Вийшов один... і сказав курінному:
— Я — комсомолец... Стріль!...

З М І С Т

	Стор.
Сонет	5
Над селом туман... ..	6
Вас. Елланові	8
У місті	10
Ніби в райдузі панелі	12
Падають сніжинки	14
На дворі віти — голо	15
На вулиці	16
Не хитайтесь закурено, клени	17
Горять веселі оченята	19
Деся далеко в Юзовді могила	20
Пісня	22
Той молот б'є, а серце стало	23
Червонарми (марш)	25
Ми прийдем і туди!... ..	27
Хлоня (поема)	29
Євген (балада)	35
Комсомолец (балада)	38

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

Харків, Спартаківський пров., № 3

- Любченко А.* — Кукізь. Троє оповідань. Видання друге. Стор. 36, ц. 10 к.
- Микитенко І.* — На сонячних гонах. Збірка оповідань. Стор. 181, ц. 80 к.
- Панч П.* — Мишачі норп. Збірка оповідань. Стор. 242, ц. 90 к.
- Підмошльцій В.* — Військовий літун. Збірка оповідань. Стор. 168, ц. 75 к.
- Семченко І.* — Збірка оповідань. Стор. 183, ц. 60 к.
- Слісаренко О.* — В болотах. Стор. 32, ц. 10 к.
- Сосюра В.* — Сніги. Стор. 64, ц. 30 к.
- Сосюра В.* — Сьогодні. Стор. 112, ц. 1 крб. 10 к.
- Сосюра В.* — Тарас Трясило. Роман. Стор. 80, ц. 1 крб.
- Хвильовий М.* — Бараки що за містом. Стор. 24, ц. 10 к.
- Хвильовий М.* — Злочин. Троє оповідань. Стор. 65, ц. 20 к.
- Хвильовий М.* — Кіт у чоботях. Друге вид. Стор. 35, ц. 30 к.
- Хвильовий М.* — Спні етюди. Збірка оповідань. Стор. 195, ц. 60 к.
-

ЦЕНТРАЛЬН. ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ

Харків, 2-й Радянський пров., № 2

ХАРКІВСЬКИЙ

літературний музей

Вст. №

20922

КА - 3000

Ціна 50 коп. (Р)

ХАРКІВСЬКИЙ
літературний музей
Вст. № 20922 КА-3000